

KÁRPÁT-MEDENCE TÁJFÖLDRAJZA

GEOGRÁFUS MESTERSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2018

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Részletes tematika
3. Vizsgakérdések
4. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Választható 3. Kárpát-medence tájföldrajza Tárgyfelelős: Dr. Hevesi Attila, professzor emeritus	Tantárgy kódja: MFKFT72003 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet Tantárgyelem: választható
Javasolt félév: 3.	Előfeltételek: nincs
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+1	Számonkérés módja (a/gy/v): vizsga
Kreditpont: 3	Tagozat: nappali
Tantárgy feladata és célja: Magyarország, a Kárpátok és a Kárpát-medence, valamint a Kárpát-térség természeti és társadalmi adottságainak átfogó és alapos megismerése. A táj képében tükröződő természeti tényezők, a földtani szerkezettől a domborzaton, az éghajlaton és a vízhálózaton át az élővilágig, a kárpáti hegységkeret, a medencebelső és a Kárpát-térség kapcsolatrendszerét, egymásrataltságát hangsúlyozza.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri a geográfia tudományos eredményeken alapuló aktuális elméleteit, modelljeit, valamint tisztában van szakterületének lehetséges fejlődési irányjaival és határaival. Ismeri a földrajztudomány általános és specifikus jellemzőit, belső törvényszerűségeit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, kapcsolódását a rokon szakterületekhez. Ismeri a földrajz vizsgálható folyamatait, rendszereit, tudományos problémáit, erről széles körű szakirodalmi tájékozottsággal rendelkezik. Ismeri a természet- és társadalomföldrajz mélyebb összefüggéseit, az ezekre vonatkozó elméleteket. képesség: Képes a földrajztudomány ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizésére, az átfogó és speciális összefüggések szintetizálására és azok értékelésére, a földrajztudományi elméletek, elvek kritikus szemléletű bírálatára a változó természeti és társadalmi környezet tükrében. Képes sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosítani speciális szakmai problémákat, feltárni és megfogalmazni az azok megoldásához szükséges elméleti és gyakorlati háttérrel. Képes a földrajztudomány egyes résztermeiről önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készíteni. Munkája során alkalmazza a geográfia műveléséhez szükséges grafikai és térképészeti eljárásokat. attitűd: Törekszik a földrajzi szférákban lejátszódó folyamatok minél szélesebb körű megismerésére, szintetizálására. Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit, a fenntartható fejlődés iránti elkötelezettsége irányítja és alakítja tetteit. Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik. Törekszik arra, hogy a geográfia területén tudását folyamatosan továbbfejlessze. autonómia és felelősség: Jelentős mértékű önállósággal és felelősséggel végzi átfogó és speciális földrajzi szakképzettséget igénylő elméleti és gyakorlati összefüggések megalkotását, modellezését. Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli, és felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.	

Tantárgy tematikus leírása:

A térség ismertetése során bemutatásra kerülnek az egyes tájegységek, régiók és országok népesedési, társadalmi és gazdasági jellemzői, folyamatai és azok értékelése. A komplex földrajzi bemutatás során, a természetföldrajzi ismeretekre alapozva, történeti földrajzi, demográfiai, művelődéstörténeti, gazdasági ismeretek elsajátítására kerül sor. A térben és időben lejátszódó folyamatok a természeti tényező, a települések és a gazdasági térszerkezet közti kapcsolatrendszerre is rávilágítanak, a bővülő Európai Unió viszonylatában.

A gyakorlatok keretében a hallgatók előre kiadott tájat, tájegységet dolgoznak fel és mutatnak be.

Oktatási módszerek:

Előadás vetített képes szemléltetéssel. Önálló hallgatói munka, melynek eredményét a hallgatók kiselőadás formájában a gyakorlatokon mutatják be.

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokon való részvétel kötelező, az aláírás feltétele. Az érdemjegy a gyakorlaton tartott kiselőadásból (40%) és a szóbeli vizsga eredményéből (60%) tevődik össze.

Értékelési határok:

100–81%: jeles, 80–71%: jó, 70–61%: közepes, 60–51%: elégséges, 50–0%: elégtelen

Kötelező irodalom:

Bel, M. 1735: Notitia Hvgariae Novae Historico-Geographica. Divisa In Partes Qvator, Qvarvm Prima, Hvgariam Cis-Danvbianam; Altera, Trans-Danubianam; Tertia, Cis-Tibiscanam; Qvarta, Trans-Tibiscanam: Vniuersim XLVIII. Comitatus Designatam, Expromit. Amsterdam, Wien: Tomus Primus.

Bulla B.-Mendöl T. 1999: A Kárpát-medence földrajza, Kisebbségkutatás könyvek, Budapest, 420 p.

Frisnyák S. 1990: Magyarország történeti földrajza, Tankönyvkiadó, Budapest, 275 p.

Hevesi A. - Kocsis K. 2003: A magyar-szlovák határvidék földrajza. Lilium Aurum Kiadó, Dunaszerdahely, 207 p.

Karátson D. (szerk.) 1992: Magyarország földje. Pannon Enciklopédia, Budapest.

Ajánlott irodalom:

Marosi S.–Sárfalvi B. (szerk.) 1968: Európa, Gondolat, Budapest

Pándi L. (szerk.) 1995: Köztes-Európa 1763-1993. Osiris Kiadó, Budapest, 728 p.

Pinczés Z. 1995: Déli-Felföld természeti földrajza. Debrecen.

Pinczés Z. 1997: Az Erdélyi-peremhegyvidék természeti földrajza

Pinczés Z. 1998: Az Erdélyi-medence természeti-földrajza

Probáld F. 2000: Európa regionális földrajza, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 436 p.

2. RÉSZLETES TEMATIKA

Időpont	Előadás
09. 11.	A Kárpátok és a Kárpát-medence tájtagolásának története. A tájtagolás nehézségei, a tájbeosztások és elnevezések ellentmondásai.
09. 18.	A Nagyalföld tájföldrajza.
09. 25.	A Győri-medence tájföldrajza.
10. 02.	Az Erdélyi-medence tájföldrajza.
10. 09.	A Nyugat-Dunántúl tájföldrajza.
10. 16.	A Dél-Dunántúl tájföldrajza.

10. 23.	Szünet.
10. 30.	A Dráva-Száva-vidék tájföldrajza.
11. 06.	A Bakonyerdő tájföldrajza.
11. 13.	Az Északnyugati-Kárpátok tájföldrajza.
11. 20.	Az Északkeleti-Kárpátok tájföldrajzi vázlata.
11. 27.	A Biharedő tájföldrajza.
12. 04.	A Keleti-Kárpátok tájföldrajza.
12. 11.	A Déli-Kárpátok tájföldrajza.

Időpont	Gyakorlat
09. 11.	Egyéni feladatok kiadása, követelmények megbeszélése.
09. 18.	A Kárpát-medence tájai korabeli térképeken.
09. 25.	A Kárpát-medence tájai korabeli térképeken.
10. 02.	A Kárpát-medence tájai napjaink térképein.
10. 09.	A Kárpát-medence tájai napjaink térképein.
10. 16.	Egyéni feladatok bemutatása.
10. 23.	Szünet.
10. 30.	Egyéni feladatok bemutatásának megbeszélése, értékelése.
11. 06.	Egyéni feladatok bemutatása.
11. 13.	Egyéni feladatok bemutatásának megbeszélése, értékelése.
11. 20.	Egyéni feladatok bemutatása.
11. 27.	Egyéni feladatok bemutatásának megbeszélése, értékelése.
12. 04.	Egyéni feladatok bemutatása.
12. 11.	Egyéni feladatok bemutatásának megbeszélése, értékelése.

3. VIZSGAKÉRDÉSEK

Jellemezze tájföldrajzi szempontból:

1. a Nagyalföldet!
2. a Győri-medencét!
3. az Erdélyi-medencét!
4. a Nyugat-Dunántúlt!
5. a Dél-Dunántúlt!
6. a Dráva-Száva-vidéket!
7. a Bakonyerdőt!
8. az Északnyugati-Kárpátokat!
9. az Északkeleti-Kárpátokat!
10. a Déli-Kárpátokat!
11. a Biharerdőt!

4. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

Nincsenek egyéb követelmények.